

СТАНОВИЩЕ

на проф. д-р Румен Христов Янков - член на научното жури, съгласно заповед на Ректора на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, във връзка със защитата на дисертационния труд на докторант Иванка Генова Делева на тема „Бежанският въпрос в българо-турските отношения и установяването на източнотракийски бежанци в България в периода 1913 – 1925 г.“

Професионално направление: 2.2. История и археология
Научен ръководител на докторанта: доц. д-р Стефан Минков

1. Данни за докторанта и процедурата

Иванка Генова Делева има степен магистър по история и география, получена в Исторически факултет на ВТУ през 1999 г. От тогава до сега работи в РИМ-Бургас. През 2020 г. е зачислена като докторант (задочна форма) в Шуменски университет в докторска програма „Нова и най-нова обща история (История на балканските народи)“. Отчислена е предсрочно с право на защита през ноември, 2023 г. Дисертационният труд е разгледан на разширено заседание на Катедра „История и археология“ с положително решение относно готовността за публична защита.

Дисертацията и авторефератът са представени в завършен вид. Приложени са справка за изпълнението на минималните национални изисквания и декларация за авторство. Придружаващата документация е пълна. По темата на дисертационния труд кандидатът представя четири самостоятелни научни публикации, една от които е под печат. По процедурата не откривам нарушения.

2. Данни за дисертационния труд

В дисертационното изследване на Иванка Делева се преплитат въпроси, попадащи в предметните области на политическата история, междудържавните отношения и историческата география. Краткият хронологичен обхват е достатъчен и обоснован предвид спецификата на темата. Той дава възможност за задълбочено изследване на събития и процеси, които са с изключително значение за разбирането на социалната и етнодемографска картина в страната и на Балканите през първите десетилетия на ХХ в. Разработката изисква адекватен междудисциплинарен подход с връзки към данни и факти от демографската статистика, селищното устройство, стопанската история, правото, и др. сфери.

Представеният труд има всички подразбиращи се атрибути на дисертация - обширно изложение (202 стр. ситна редова разредка) - подредено в увод, четири глави (обособени в две части) и заключение, следва списък с извори и литература, показалец на селищните имена свързани с работата, и списък на съкращенията. Авторът не е извел приложения, а картосхемите, таблиците, фотографиите и схемите са включени в основния текст.

В библиографския списък са 174 заглавия научна литература – монографии, статии, сборници и др. Научните извори включват непубликувани архивни документи и публикувани материали - сборници с документи, стенографски дневници, периодични издания, статистически томове, спомени.

Изложението следва ясна и логична последователност. В увода са обосновани актуалността на темата и елементите на методологията на изследването – обект, задачи,

информационни източници и т.н. Във формулировката на целта е уточнено, че разработката обхваща установяването на бежанците в Бургаска област. Първата част разглежда отзвук на бежанската вълна в международните отношения и по-специално в българо-турските отношения през периода. Анализирани са двустранните споразумения по този въпрос (Първа глава). Втората глава насочва към вътрешнополитическите аспекти на бежанския въпрос и законодателните инициативи регулиращи процеса на установяване на бежанците.

Във втората част на дисертацията Иванка Делева прави детайлен преглед на броя и териториалното разпределение на източнотракийските бежанци в Бургаска област (“Първа” в номерацията на автора, фактически трета глава). Следва анализ на появилите се при настаняването селищни форми (нови квартали, временни и постоянни селища), и в по-широк смисъл – на новообразуващите се социално-географски структури.

Заключението е кратко, но достатъчно информативно по отношение на изводите и цялостните резултати от изследването.

Авторефератът (34 стр.) обобщава основните пунктове по раздели и правдиво отразява постигнатото от докторанта.

3. Научни приноси на дисертационния труд

Авторската справка за приносите на дисертационния труд е представена в автореферата. Подробното запознаването със съдържанието на дисертацията ми дава основание да приема приносите за действителни, но с някои уточнения на формулировките, на научно-методическата и приложната им стойност. Работата на Иванка Делева допълва емпиричните знания по бежанския въпрос, за нормативните документи и практическото установяване на бежанците в страната. Това се отнася най-вече за движението на източнотракийско българско население към Бургаския край. Разкрити са съществени черти във формирането на демографския състав и селищната мрежа на региона.

Авторът разширява знанията по проблема като осмисля и систематизира обилен изворов материал и литературната база. Детайлността в разработката е дала възможност за аргументиране на оригинални тези в иначе позната научна материя. Към методологическия принос на дисертационния труд отнасям приложения комплексен подход към миграционните движения, без това да поставя под съмнение ръководещия го исторически принцип. В този смисъл, работата на докторант Иванка Делева наистина може да послужи като модел за други регионални исторически изследвания на новото време по проблеми с общобалкански аналогии и връзки.

Смятам, че дисертацията може да придобие приложна стойност в образованието по история, краезнание, география, както и за намирането на подходящи теми и форми на културно сътрудничество на крайграничните територии на двете страна.

4. Забележки и препоръки

Наред с общото положително впечатление от съдържанието и постигнатото в дисертацията, мога да направя и забележки за пестеливото съдържание на автореферата, за качеството на част от фигурите и необходимостта от някои от тях, за неточни формулировки и др. Убеден съм, че след минимални корекции дисертационния

труд трябва да получи по-широка публичност като интересна и стойностна научна монография.

5. Заключение

Представеният за становище дисертационен труд е оригинално и завършено научно изследване, осъществено под компетентно научно ръководство. Постигнати са научни резултати, които удовлетворяват изискванията за придобиване на степен „Доктор“.

Дисертацията на Иванка Генова Делева отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и произтичащите от него правилници. Изразявам положително становище и ще гласувам „За“ присъждането на образователна и научна степен „Доктор“, като призовавам уважаемите членове на научното жури също да гласуват положително.

05.02.2024 г.
В. Търново

проф. д-р Румен Янков